

Handleiding bij modules en projecten

Briljant Onderwijs biedt modules (lessenseries) voor groep 1 t/m 8 en projecten voor groep ±M4 t/m 8. Alle modules en projecten zijn ontworpen vanuit inhoudelijke doelen en vaardigheidsdoelen. De werkwijze is onder gebaseerd op de SLO Doelen en Vaardigheden voor Ontwikkeling, hogere orde denkvaardigheden (de taxonomie van Bloom), succesvolle intelligentie (Sternberg) en inzichten rond executieve functies, effectieve didactiek en mindset. Bij de uitvoering is kundige begeleiding door de leerkracht essentieel.

Modules

Modules zijn verrijkende lessenseries van 2 tot 4 lessen. Diamant-modules zijn voor de onderbouw (groep 1 t/m ± M4), Briljant-modules voor de midden- en bovenbouw (groep ± M4 t/m 8).

DOELEN

Modules richten zich op overkoepelende en inhoudelijke doelen. Per module kan het verschillen waar de nadruk op ligt.

Overkoepelende doelen:

- Er wordt tegemoet gekomen aan de leerhonger van de leerlingen.
- Leerlingen ontwikkelen hun analytische, creatieve en praktische vaardigheden.
- Leerlingen werken samen met peers (gelijkgestemden).
- Leerlingen worden uitgedaagd door middel van verdieping en verbreding van het lesaanbod.
- Leerlingen ontwikkelen metacognitieve, sociaal-emotionele, creatieve en executieve vaardigheden zoals plannen, onderzoekend leren, leren met en van elkaar, presenteren en reflecteren.
- Leerlingen doen kennis op, waarbij de nadruk ligt op de volgende onderdelen van de taxonomie van Bloom: analyseren, evalueren en creëren.
- Leerlingen krijgen de kans om hun interessegebieden te vergroten.

Inhoudelijke doelen:

Bij ieder project staat vermeld aan welke inhoudelijke doelen en aan welke kerndoelen en/of leerlijnen gewerkt wordt.

AANPAK

Kennisvergroeters

In de modules biedt de leerkracht nieuwe kennis expliciet aan in de vorm van zogenoemde 'kennisvergroeters'. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van het vertellen van informatie of het bekijken van een informatieve video. Deze kennisoverdracht sluit aan bij de leerhonger van (hoog)begaafde leerlingen en vergroot hun interessegebieden.

Doe-opdrachten

Doe-opdrachten zijn opdrachten waarbij leerlingen actief aan de slag gaan, meestal met concreet materiaal. De doe-opdrachten dragen bij aan het ontwikkelen van praktisch, analytisch en creatief denken en handelen. Iedere module bevat één of meer doe-opdracht(en).

Facultatieve extra les

Gedurende een module kunnen leerlingen met nieuwe ideeën of vragen komen. Het is de taak van de leerkracht om aan te sluiten bij wat er leeft in de groep en bij ideeën van leerlingen. De leerkracht kan er desgewenst voor kiezen om een extra les aan een module toe te voegen om hierop in te gaan.

Differentiatie

Het is bij de uitvoering van belang dat de leerkracht leerlingen observeert en aansluit bij hun zone van naaste ontwikkeling. Op basis van het niveau van leerlingen dient de leerkracht passende eisen te stellen, denkvragen te stellen en begeleiding te bieden in bijvoorbeeld het ontwikkelen van executieve vaardigheden. Tevens dient de leerkracht in te schatten of het passend is om een sturende of juist meer coachende rol in te nemen.

ORGANISATIE

Tijdsduur

Modules bestaan uit 2 tot 4 lessen van 45-60 minuten.

Materialen

Bij de meeste modules zijn informatieve boeken nodig over het onderwerp, bijvoorbeeld via de schoolbibliotheek of reguliere bibliotheek. Tevens zijn voor sommige doe-opdrachten fysieke materialen nodig, dit staat aangegeven in het project bij 'materialen'.

Briljant-projecten

Briljant-projecten zijn verrijkende projecten voor de middenbouw (groep ±M4 t/m 6) en de bovenbouw (groep 7 t/m 8).

DOELEN

Briljant-projecten richten zich op overkoepelende doelen, doelen rond onderzoekend leren en inhoudelijke doelen.

Overkoepelende doelen:

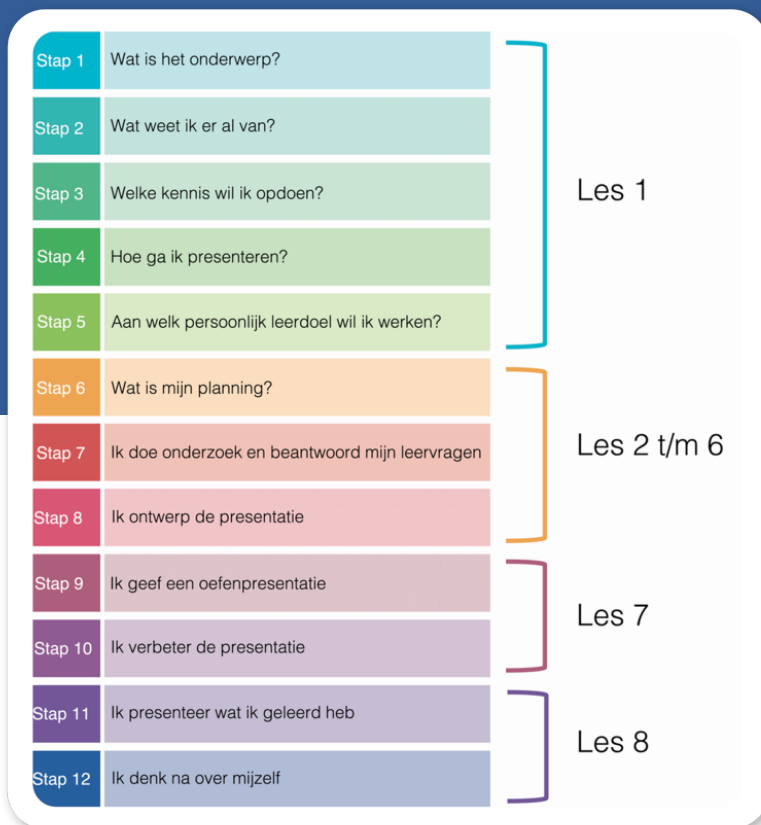
- ➔ Leerlingen werken samen met peers (gelijkgestemden).
- ➔ Leerlingen worden uitgedaagd door middel van verdieping en verbreding van het lesaanbod.
- ➔ Leerlingen leren onderzoekend en ontwerpnd te leren.
- ➔ Leerlingen ontwikkelen metacognitieve, sociaal-emotionele, creatieve en executieve vaardigheden zoals plannen, onderzoekend leren, leren met en van elkaar, presenteren en reflecteren.
- ➔ Leerlingen doen kennis op, waarbij de nadruk ligt op de volgende onderdelen van de taxonomie van Bloom: analyseren, evalueren en creëren.
- ➔ Leerlingen ontwikkelen hun analytische, creatieve en praktische vaardigheden.
- ➔ Leerlingen krijgen de kans om hun interessegebieden te vergroten.
- ➔ Er wordt tegemoet gekomen aan de leerhonger van de leerlingen.

Doelen rond onderzoekend leren:

- ➔ Leerlingen leren hoe zij zich kunnen oriënteren op een (nieuw) onderwerp.
- ➔ Leerlingen leren hoe zij goede leervragen kunnen opstellen op de onderdelen analyseren, evalueren en creëren.
- ➔ Leerlingen ontwikkelen hun presentatievaardigheden.
- ➔ Leerlingen werken op een oplossingsgerichte manier aan een persoonlijk leerdoel.
- ➔ Leerlingen leren hoe zij een planning kunnen maken en zich hieraan kunnen houden.
- ➔ Leerlingen leren hoe zij hun leervragen kunnen beantwoorden met het doen van eigen onderzoek.
- ➔ Leerlingen oefenen met het geven van feedback aan medeleerlingen.
Leerlingen leren te reflecteren op hun eigen werk en vaardigheden.

Inhoudelijke doelen:

Bij ieder project staat vermeld aan welke inhoudelijke doelen en aan welke kerndoelen en/of leerlijnen gewerkt wordt.

AANPAK

Briljant-stappenplan

Het Briljant-stappenplan biedt structuur aan de projecten. Door deze stappen te doorlopen, leren leerlingen onderzoek te doen en projecten uit te voeren. Zo doen ze kennis op en ontwikkelen zij metacognitieve, sociaal-emotionele, creatieve en executieve vaardigheden.

Het Briljant-stappenplan is onderverdeeld in een inleiding, kern en afsluiting van een project. De inleiding bestaat uit vijf stappen die een stevige basis vormen voor het vervolg van het project. In de kern ligt de nadruk op het doen van onderzoek en het ontwerpen van een presentatie. De afsluiting betreft het presenteren van en reflecteren op het project.

Reflectiepunten kunnen worden

meegenomen bij de start van een nieuw project. Zo ontstaat een cyclus en kan een doorgaande lijn in de ontwikkeling van leerlingen worden gecreëerd.

Kennis

In Briljant-projecten doen leerlingen op twee manieren kennis op.

Allereerst biedt de leerkracht nieuwe kennis expliciet aan in de eerste vier lessen kennis in de vorm van zogenoemde 'kennisvergroeters'. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van het vertellen van informatie, het bekijken van materiaal of een informatieve video, of het samen lezen van een bladzijde uit een informatief boek. Deze kennisoverdracht sluit aan bij de leerhonger van (hoog)begaafde leerlingen en vergroot hun interessegebieden. Het doel is overigens niet dat leerlingen al deze aangeboden kennis aan het eind van het project kunnen reproduceren, maar dat het hen brengt tot nieuwe inzichten, interesses en ideeën.

Daarnaast doen leerlingen kennis op door het beantwoorden van leervragen. Er wordt in principe altijd gewerkt aan één verplichte leervraag en daarnaast aan één of meer zelfgekozen leervragen.

Doe-opdrachten

Doe-opdrachten zijn opdrachten waarbij leerlingen actief aan de slag gaan, meestal met concreet materiaal. De doe-opdrachten dragen bij aan het ontwikkelen van praktisch, analytisch en creatief denken en handelen. Ieder Briljant-project bevat één of meer doe-opdracht(en). Denk bijvoorbeeld aan het maken van een flessenorgel (Briljant-project Muziek) of een kijkdoos (Briljant-project Oceanen).

Middenbouw en bovenbouw

Er zijn projecten voor leerlingen in de middenbouw (± groep M4 t/m 6) en voor leerlingen in de bovenbouw (groep 7 t/m 8). Middenbouw-projecten bevatten grotendeels dezelfde inhoud als de bovenbouw-projecten. Echter met minder leervragen en meer sturing en begeleiding bij het onderzoekend leren, zoals bij het plannen, het werken aan een persoonlijk leerdoel, het beantwoorden van leervragen en het presenteren. In de middenbouw-projecten worden de Briljant-stappen doorlopen met behulp van downloadbare projectbladen vanuit de leeromgeving. In de bovenbouw-projecten worden de Briljant-stappen doorlopen met behulp van de projectgids (te bestellen bij uitgeverij Pica).

Schat vooral zelf in wat passend is bij de eigen onderwijspraktijk. Wanneer in de bovenbouw voor het eerst een Briljant-project wordt gedaan, is het prettig om te starten met een middenbouw-project.

Eigen inbreng van leerlingen

Leerlingen werken aan eigen leervragen die aansluiten bij individuele interesses. Tevens is er ruimte voor hun eigen inbreng in het vormgeven van de projectpresentaties. Briljant biedt ook een uitgewerkt project vrije keuze, waarin leerlingen zelf een onderwerp kiezen. Deze ruimte voor eigen keuzes en inbreng biedt leerlingen autonomie waardoor leerlingen worden gemotiveerd om zich actief in te zetten.

Persoonlijk leerdoel

In Briljant-projecten werken leerlingen aan een persoonlijk leerdoel, gericht op het ontwikkelen van vaardigheden, bijvoorbeeld met betrekking tot mindset, executieve functies of sociaal-emotionele vaardigheden. Voorbeelden hiervan zijn doorzetten, geordend werken, concentreren en de lat niet te hoog leggen. In Briljant-projecten wordt iedere les aandacht besteed aan het persoonlijk leerdoel, vaak op een coöperatieve wijze. In de middenbouwprojecten kan de leerkracht dit doel bepalen voor de hele groep. In de bovenbouwprojecten kunnen leerlingen (al dan niet gestuurd) zelf een leerdoel kiezen, passend bij de individuele leer- of ontwikkelingsbehoefte.

Differentiatie

In Briljant-projecten wordt vooral gedifferentieerd door de eigen leervragen van leerlingen, de diepgang bij het beantwoorden van leervragen en de vorm van presenteren. De rol van de leerkracht is hierbij van groot belang. De leerkracht dient steeds het groeps- en individuele niveau van leerlingen in te schatten en daarbij aan te sluiten. Op basis van de leeftijd en het niveau van leerlingen dient de leerkracht passende eisen te stellen en te kiezen voor een meer sturende of juist meer coachende rol. Door begeleiding op maat te bieden, kan iedere leerling zich ontwikkelen in de eigen zone van naaste ontwikkeling.

Kindgesprekken zijn hiervoor een goed middel. In de bibliotheek van de leeromgeving staan vragen die bij projecten kunnen worden gesteld bij een startgesprek, tussengesprek en eindgesprek.

Verbinding tussen Briljant-projectonderwijs in de plusklas en de reguliere klas

Het is van belang dat er verbinding is tussen het aanbod in de plusklas en de reguliere klas, zodat de ontwikkeling van leerlingen optimaal gevolgd en begeleid kan worden. Deze verbinding is op de volgende manieren mogelijk:

- ➔ De plusklasleerkracht brengt leerkrachten (en het liefst ook ouders) bij de start van een project op de hoogte van de inhoud van het project.
- ➔ Leerlingen nemen hun projectgids mee naar de eigen klas. De groepsleerkracht kan daardoor eenvoudig inzien aan welke leervragen en persoonlijk leerdoel iedere leerling werkt en wat de wekelijkse planning is.
- ➔ In de plusklas wordt regelmatig besproken op welke wijze leerlingen in hun eigen groep aan hun persoonlijk leerdoel werken.
- ➔ De plusklaskleerkracht geeft een terugkoppeling aan de leerling en leerkracht over het projectproces en -product van de leerling. Deze terugkoppeling kan worden gebruikt in het rapport.
- ➔ Waar mogelijk werken leerlingen ook in de reguliere klas in 'verrijkingstijd' zelfstandig verder aan hun project.

Beoordeling

Aan het einde van elk project kan de leerkracht een beoordelingsformulier invullen. Deze is te vinden bij ieder project onder het kopje 'materialen'.

In de bibliotheek van de leeromgeving staan tevens tips voor een terugkoppeling op het rapport.

ORGANISATIE

Tijdsduur

Briljant-projecten bestaan uit 8 lessen van 90 minuten.

Materialen

In de bovenbouw-projecten wordt gebruik gemaakt van projectgidsen. Deze zijn niet bij een abonnement op de online leeromgeving inbegrepen en zijn verkrijgbaar bij [uitgeverij Pica](#).

Verder zijn informatieve boeken nodig over het onderwerp, bijvoorbeeld via de schoolbibliotheek of reguliere bibliotheek.

Tot slot zijn voor sommige doe-opdrachten fysieke materialen nodig, dit staat aangegeven in het project bij 'materialen'.